

Rapport

Analyses of experience-based proposals for new teaching methods

Lasse Sonne

Sosial bærekraft

Et historisk arkiv bør lage en historie rundt kildene. Museumspedagog eller tidligere lærere som tenker didaktisk og samarbeider med skole. I Østersund har man tatt utgangspunkt i rommet hvor man tar imot grupper. Her er det samlet historiske møbler og artige artefakter som gir en god ramme for de besøkende. Det roer også elevgruppene, for de har følelsen av å være i noe mer enn et klasserom. Viktig også med hyller med bilder og gjenstander som lett byttes ut etter temaet.

Eksempel:

Emma Kristina Landberg -dømt for barnemord 1893-1894, 20 år. Alenemor i en tid før Sverige utvikler en velferdsstat. Hvilke sikkerhetsnett har vi i samfunnet? Et beinhardt samfunn for de svake hvor sosiale forskjeller blir reproduisert. Uekte barn får selv uekte barn. For gymnaset, men bygger på gunnskoletema. 1800-tallet og modernisering,

Kilder fra:

Tingretten (Sunnetingslag)

Legejournal

Straffejournal

Fengselsjournal

Forsamlingsbok (kirkebok)

Andre temaer enn barnedrap og alenemødre:

Immigrasjon/emigrasjon

Majoritetssamfunnet og overgrep -rasisme mot minoritetskulturer og urbefolkning.

Didaktisk trekant:

Læreplanmål-

Modernisering, demokratisering, Foreningsliv, idrett fører til forbrødring og demokratisering, Kildebruk og kildekritikk.

Menneskerettigheter og straff (filantropisk) -BROTT og STRAFF

Historisk empati, enkeltmennesket, historie nedenfra

Læringsstoff-

Sette sammen biter til en helhet, -gjenskape mening (kognitiv læringsteori og et konstruktivistisk kunnskapssyn.

Viktig med original-materiell, men vanskelig å presentere/konservere samtidig. Selve rommet vi er i er et godt eksempel på hvordan det kan gjøres.

Cultural Competence

Utgangspunkt i et pedagogisk opplegg fra Jamtli, som er under planlegging, og skal inkludere:

Utstillingen «*Berättelser från landet mittemellan*», sept. 2025 – jan. 2026 på Gaaltje sydsamisk kulturcenter i Östersund

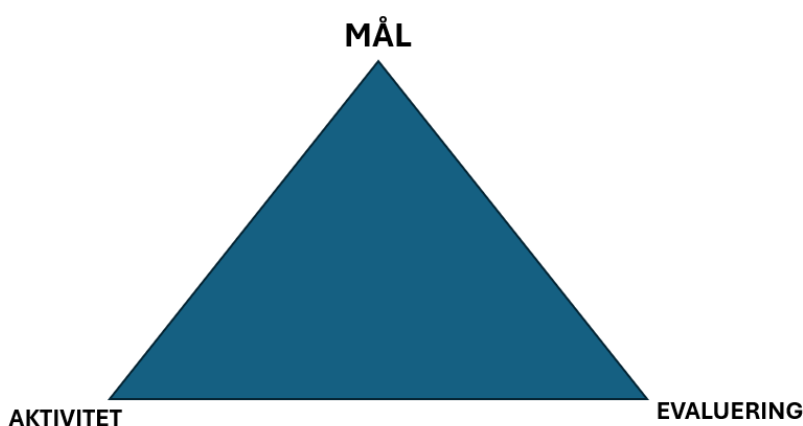
Utstillingsprosjektet er en del av et 3-årig internasjonalt samarbeid. Det overordnede målet er å bygge lokal kapasitet i små samfunn og å øke bevisstheten om hvordan klimaendringer påvirker sårbare kulturlandskap og kulturarv. Prosjektet skal bruke arkeologiske funn, lokal- og urfolkskunnskap, samt forskning på klimaendringer som grunnlag for formidling gjennom historiefortelling i et kreativt XR/VR-miljø.

Bakgrunn: NPA-regionen er spesielt sårbar for klimaendringer på grunn av stor avhengighet av natur, nærhet til Arktis og skjøre lokale økonomier. Endringer i klima utgjør en trussel mot kulturarven, inkludert landskap og tradisjoner. Nødvendigheten av bevaring og fornying bør motivere sterkt for handling, og kulturarv spiller en avgjørende rolle for å oppmuntre folk til å engasjere seg. Prosjektet vil legge til rette for bruk av lokal kunnskap og utruste lokalsamfunn til å bevare kulturlandskap. Digitale løsninger og metoder for formidling av klimahistorier, og handlingsdyktige strategier for landrestaurering skal danne grunnlag for å kunne møte et raskt skiftende miljø.

Målgruppe: Elever i videregående

Tidsbruk: 1,5 t

Gruppediskusjonen inndeles i tre gjensidig avhengige faktorer:

Mål (og tema):

Øke refleksjonsevnen rundt menneskets forhold til naturen

Skape historisk empati

Skape bevissthet og forståelse for sammenhengen:

KLIMAFORANDRINGER

FORANDRINGER I KULTURLANDSKAPET

KULTURFORANDRINGER

Hvordan påvirker klimaforandringer landskapet – og derigjennom samisk kultur?

Hvis steder forandres – hvordan påvirkes kulturarven?

Hvordan kommer samisk nærvær i fjellets kulturlandskap til syne?

Diskusjon om vern. Hvorfor er det viktig med vern?

Utfordre oppfatningen av fjellet som «urørt villmark».

Skape forståelse for samisk verdensanskuelse og kunnskapsoppbygging.

- Konseptet skal være transnasjonalt, ha flyttbar relevans og være mobilt
- Ulike case knyttet til forholdet mellom kultur/sivilisasjon og miljø.

Et annet fokus kan være lokalkultur knyttet til vinterhalvåret. Vinteren er i forandring, f.eks. når det gjelder snømengde.

Et tredje kan være klimaforandringer og regn, ras, flom.

Kan elevene finne flere?

Aktivitet/Metode:

Dele gruppa i to. 1) Kunnskap om samer, miljø og kultur. Informasjon/se utstillingen.

Fortellinger fra dagens situasjon – med info om utvikling. 2) Workshop med utgangspunkt i den enkelte elev. Hva er viktig for deg – fokus på minner og steder som du føler tilhørighet til. Påvirkes dette av klima?

Utstillingen (45 min.):

- Informasjon
- Konkrete ting i monter
- «Portal» man kan gå inn i digitalt

Workshopen (45 min.) kan eventuelt utformes som to alternativer ut fra om den skal ligge før eller etter informasjonsdelen i utstillingen. Dette avhenger også av eventuelt planlagt for- og/eller etterarbeid.

1) Diskusjon- og skriveøvelser med tematikk:

Hva er viktig for meg og min identitet? Påvirkes dette av klima og miljø?

Hva betyr dette for meg? Hva er min rolle? Diskutere hva kan/bør/vil jeg gjøre?

Flytte synsvinkelen fra utenfra til innenfra. Bruke 1.person-perspektivet og skrive om samisk kulturopplevelse og identitet i jeg-form.

2) Bruk av annen kreativ aktivitet – som f.eks. tegning/maling.

Punkter til evaluering:

Hva er utfordringene?

Gapes det over for mye? Er temaet for «stort»?

Hvilken rolle spiller det hvorvidt formidlerne er samer selv?

Får man til å avvæpne, unngå konfliktsituasjoner?

Klarer man å skape felles utgangspunkt og relevans for samer/ikke samer?

Hvordan skape differensiering i undervisningsopplegget?

Hvordan måle måloppnåelsen?

Beredskap - Historiskt rollspel som verktyg för nutidsreflektion

Rollspel

Beredskapstiden i Sverige 1939-1945

Om kriget kommer 1943

Om krisen eller krigen kommer 2024

Begynte høsten 2022

Årsklass 9 i regionen

45 skoleklasser 2024 Historie og samhällskunskap

3 timer langt program

Introduksjon 30 min.

Rollespill 90 min

Refleksjon 60 min.

Målet: historie og samfunnsundervisning

Rollespillet skjer ute på området i 1940-talls området

Introduksjon i stugan fra 1940-tallet til krigen og krigstiden (Europa etc.) og Sverige i sammenhengen. Nøytralitet-begrepet.

Forventningsavklaringer

Rollespillet er oppdelt i 3 scener

Scene 1: 1942 – flyktninger som kommer fra Norge til Sverige (dramatisk)

Scene 2: 1943 - Høy beredskap. Lander på et regiment i Jämtland (utdanning om å være i krig, kunne se forskjell på fly, kunne anvende skuddsmask etc.

Scene 3: 1941: Biobesøk – Midsommerkrisen, krisen da Tyskland ville føre tropper gjennom Sverige til Barbarossa. Svenske regjeringen sagde ja til slutt. Motstand i befolkningen mot det. Ulike roller og synspunkter via forskjellige roller.

Refleksjoner: Sidder fortsatt i biografen. Diskuterer eller taler sammen. Hvordan tar man seg til beskyttelsesrom etc. Diskusjon: Er vi tryggere i NATO eller mindre tryggere.

Alle får delta i diskusjonen på egne vilkår og svare på spørsmål (meningsmålinger)

Hva skjer etter 2025? Spørsmål ...

Antall ansatte: 4-5 aktører, 3 klasser per dag (3x90 min.). 3 pedagoger, 5 aktører. Skolen betaler for opplegget, via «Skapande» skole som de søker.